

גוט שבת Gut Sábész

20. évfolyam 26. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:32 • כ"ט אדר תשע"ה • 2018. 3. 16. • פרשת ויקרא • Szombat kimenetele: 18:38

Újra jesiva a Mádi rabbiházban

A mádi jesivára vonatkozó első feljegyzés Blum Ámrám rabbi idejéből (1864-1881) származik. A legnagyobb létszámot a jesiva a XX. század elején érte el, ekkor több mint 140 tanulója volt – tudjuk meg a Csodarabbik útja fogadó honlapjáról. Mád zsidó lakosságának 90%-a elpusztult a holokausztban. A zsinagógát és a rabbiházat a telekkel együtt 1952-ben államosították, a rabbiházban lakásokat alakítottak ki, melyeket a '90-es évek elejéig használtak.

2015-ben azonban a rettenesen leromlott állapotú rabbiház új életre kelt, hála az EMIH által indított Csodarabbik útja elnevezésű projektnek. A rabbiház hamar a környék népszerű szálláshelyévé vált, zsidók és nem zsidók egyaránt örömmel szállnak meg a boltíves falak között. 2017-ben 12 ezer látogatója volt a rabbiháznak és a

mellette álló, csodálatosan szép barokk zsinagógának. Emellett rengeteg vallásos csoport is útba ejti már Mádót. „Felkerültünk a térképre” – meséli a rabbiház vezetője, *Frank Mariann*, utalva arra, hogy a Bodrogkeresztúrra, Nagykállóra, Sátoraljaúj helyre vagy Tokajba érkező csoportok, akik a csodarabbik sírjait jönnek meglátogatni, egyre gyakrabban állnak meg Mádon.

Múlt hét végén különleges módon egy kis időre újra jesiva lett a rabbiházból. A bécsi ortodox jesiva 14-18 éves kor közötti diákjai érkeztek iskolai kirándulás keretében Mádra. Három osztályból összesen 46 bócher (köztük egy magyar tanuló is), két kísérő rabbi, valamint két brooklyni család vett részt az kikapcsolódó hétvégén. A bóchereknek – a környékbeli rabbisírok meglátogatása mellett – sok szabadidős programot is

szerveztek. Kipróbálták a mádi focipályát, jártak kalandparkban és gokart pályán is. Miskolci kirándulásukon Fuchs rabbi segített megszervezni az étkezéseiket, így megismerkedtek a helyi Chábád központtal is.

„Nagyon érdekes volt, hogy a fiúk mennyire önállóan tudták, mikor mi a dolguk. A rabbik itt nem fegyelmező pedagógusok voltak” – meséli Frank Mariann. A csoport a jesivából hozta magával az ételt – és a mesgiácként működő szakácsot is, csak a szombat esti fárbrengekre kértek Bodrogkeresztúrról finomságokat. „Amikor gyerekcsoportot fogadunk, kicsit át kell alakítani a helyiségeket, mások az igényei 40 kamasznak egy sábeszen, mint mondjuk az őket egy nappal követő francia luxusséf iskola tanárainak és diákjainak, akik borkostoló túrára jöttek és nálunk szálltak meg.”

Tavaszi sábaton Ráckeven

Családias hangulat, érdekesítő előadások, csodálatos környezet: wellness testnek és léleknek a négycsillagos ráckeevei Kék Duna hotelben.

A hétvége témája a zsidó család. Családfakutatás, genetika, családi szerepek. Örökbefogadás és mesterséges megtermékenyítés a hálachá szempontjából.

Időpont: 2018. május 4-6.

Helyszín:

Duna Relax & Event Hotel**
(Ráckeve, Dömsödi út 1.)**

További információ

és jelentkezés: 06 1 268 0183

posta@zsido.com

Héber verseny

Idén is megtartották az ECL-Lauder Országos Héber Nyelvi Versenyt, melyen ebben az évben a Bét Menáchem iskola diákjai is részt vettek.

Gratulálunk *Molnár Mirjámnak* és *Fuchs Sárinak*, akik első, illetve második helyezést értek el. Felkészítő tanáruk *Glitsenstein Sosi* igazgatóhelyettes volt. Gratulálunk továbbá *Raskin Frádinak*, aki anyanyelvi kategóriában nyert díjat.

Kovászos eladása

Március 30-án estétől április 7-én estig ünnepeljük a *Peszáchot*. Ekkorra otthonunkat és minden más általunk használt területet (irodát, autót, raktárt stb.) teljesen meg kell tisztítanunk minden *cháméctól*. A kovászost tartalmazó termékeket félretesszük és rabbi közvetítésével eladjuk egy nem zsidónak, *Peszách* után pedig mindent visszavásárolunk.

Kovászoseladási megbízás a www.zsido.com/kovasz oldalon található.

Hetiszakasz

Ki és miért hozzon áldozatot?

Szakaszunk – *Vájkra* (3Mózes 1:1-5:26.) – Mózes harmadik könyvének (Leviticus) első részé, az áldozati renddel foglalkozik. Felsorolja a különböző áldozatokat, ki hozza őket és miért. Lényegük a vétkes ember bűnbánata és vezeklése.

Zsidó híradó

Micvákcal a meggyilkolt diákokért

A floridai Parklandben történt iskolai lövöldözés hét zsidó túlélője is megjelent a Chábád Lubavics mozgalom CTeen ifjúsági szervezetének éves konferenciáján New Yorkban.

A rendezvényen több ezer zsidó középiskolás vett részt. A CTeen ifjúsági mozgalomnak – melynek célja az, hogy minél több zsidó fiatallal ismertesse meg a zsidó hagyományokat, és hozza őket közelebb őseik hitéhez – nagyjából százezer tagja van világszerte.

A lövöldözés túlélői, akik most jelen voltak a konferencián, már korábban is részt vettek a helyi Chábád által rendezett eseményeken, és azt mondták, hogy hálásak a lehetőségért, hogy gyászoljanak és egyben megnyugvásra is leljenek. „Mindannyian job-

ban érezzük magunkat, mivel más tizenévesekkel voltunk együtt, akik támogattak minket” – mondta a 14 éves Marc Susskind. „Odafigyeltek ránk, sosem hagytak egyedül.”

A konferencia résztvevői a hávdálá szertartás után egyperces csenddel emlékeztek a meggyilkolt diákokra a Times Square-en. Az áldozatok emlékére egy Tóratekercset is befejeztek ezen az estén. A következő napon az ifjúsági szervezet tagjai új kampányba fogtak: a lehető legtöbben teljesítsenek egy micvát a meggyilkolt fiatalok emlékére. A csoport arra kérte az iskolákat, hogy tartsanak egyperces csendet az elhunytak emlékére.

A parklandi iskolai támadásban 17-en haltak meg, az áldozatok között öt zsidó volt.

A szent pillanatok

Vajon a mai, modern kor emberének is van lehetősége a szentséghez kapcsolódni? Vagy a szentség, az Istenhez való közelség valami olyan, ami elkerül minket, mivel az életünk túl gyors és túl anyagi?

A liadi Snéur Zálmán rabbi tanítja, hogy fenti dilemmával kapcsolatban ehetszakaszunk eleje nyújt támpontot. A nyitó vers látszólag arról a személyről beszél, aki szeretne valamit bemutatni Istennek, még-hozzá valamilyen állatáldozatot, egy olyan dolgot, melynek csak a Szentély korában volt relevanciája. Ismert azonban az, hogy a Tóra valamennyi szava jelentőséggel bír, ráadásul több szinten is. A héber „ajánl” (*jákriv, korbán*) szó azt is jelenti, hogy „közelebb húz.” Az Álder Rebbe magyarázatának a fényében tehát a hetiszakasz elején lévő vers jelentése: „ha valaki közelebb kíván húzódni Istenhez...”

Mit mond ez számunkra arról, aki közelebb kíván kerülni Istenhez? Hogy tudná ezt megtenni? Az Álder Rebbe magyarázatával összhangban az eredeti héber szöveg adja meg erre a választ: „azáltal kerülsz közelebb

Istenhez, hogy magad ajánlod (áldozod) fel neki.”

A lubavicsi Rebbe tanítja, hogy aki magát ajánlja fel, az cselekedetei során nem csupán a maga hasznára, előnyére gondol, hanem bizony éppen saját idejét, energiáját fogja mások javára fordítani.

Ezek olyan gesztusok, amelyek üzenete a ma embere számára is teljesen világos. A másoknak szüksége van rád, így te magad adod neki, nagylelkűen, önzetlenül. És ezáltal, hogy neki segítesz, Istenhez kerülsz közelebb.

Modern, rohanó világunk dacára is, ha hajlandóak vagyunk bizonyos áldozatokat hozni, mi is szent pillanatokot élhetünk meg. Sőt, ezen kor komplexitásában rejlik számos kihívás csak még több lehetőséget teremt arra, hogy kompromisszumokat kössünk, s a mi munkánk által kerüljünk közelebb a másikhoz, s ezzel Istenhez is.

A hetiszakasz elejének a tanítása már meg is adta ehhez a kezdő lökést. Folytassuk hát!

*Kovács Jichak rabbinövendék
cikke Tali Loewenthal írása
nyomán*

בס"ד

A MI CIKKEINK KÓSEREK!
ADÓJA 2x1%-ÁNAK
FELAJÁNLÁSÁVAL
A GUT SÁBESZT TÁMOGATJA!

KÉRJÜK, IDÉN IS TÁMOGASSA SZERVEZETEINKET ADÓJA 2x1%-ÁVAL!
 EGYHÁZI 1%: EMIH TECHNIKAI SZÁM: 1287
 TÁRSADALMI SZERVEZETEK 1%: CHÁBÁD LUBAVICS ALAPÍTVÁNY
 ADÓSZÁMA: 19463038-1-42
 TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: WWW.KOSEREGYSZAZALEK.HU

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 17:45: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 13:00 Délutáni ima (a Keren Orban); 18:00: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora
17:00: **Hogyan adjuk át a hitet a gyerekeknek?** (*Oberlander Báruch rabbi előadása*);

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

17:30: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás

18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt A Rebbe és az édesanyja

A második világháború legnagyobb részét az üzbeigisztáni Szamarkandban töltöttem, a lubavicsi jesiva tanulójaként. A háborút követően az előző Rebbe Antwerpenbe küldte apámat, hogy az Etz Haim Heida jesiva újirányításában segédkezzen. Vele tartottam, de nem maradtam a városban. Párizsba utaztam, mert Franciaországban könnyebb volt amerikai vízumot szerezni, mint Belgiumban. Egy darabig Párizsban maradtam, mivel hat hónapot kellett várnom a vízumra. Ott találkoztam az előző Rebbe vejével, a későbbi Rebbével, Menachem Mendel Schneerson rabbival és édesanyjával, Chana rebbecennel.

A rebbecen Oroszországban ragadt a háború idején, majd különböző menekülttáborokon keresztül 1947-ben érkezett Párizsba. Zalman Schneersonnál, az unokatestvérénel lakott, és én is ott kaptam szállást. Gyakran vacsoráztunk együtt és baráti kapcsolat alakult ki közöttünk. Akkor is jelen voltam, amikor legnagyobb öröme megérkezett a fia New Yorkból, hogy magával vigye Amerikába. Beletelt egy kis időbe, mire beszerezték a szükséges iratokat, s így lehetőségem nyílt megismerni a leendő Rebbét.

Mindenki jól érezte magát a társaságban, még a legkényelmetlenebb körülmények között is. Peszách előtt elmentem macsét készíteni. Ehhez előbb lisztet kellett vásárolni, és meg kellett őröltetni. Ezután az én feladatomból volt, hogy őrizzem a liszteszákot, és ne engedjem, hogy bárki is hozzájuk nyúljon. Ez volt a különleges peszách liszt! Ezért aztán ráfeküdtem a zsákra, amitől teljesen fehérre vált a zakóm háta, bár én erről semmit sem tudtam. Amikor visszavonatoztam Párizs-

ba, az emberek nevettek rajtam. Még ekkor sem gondoltam semmire, mert megszoktam, hogy a franciák sokat gúnyolják a zsidókat. Amikor hazaértem, a Rebbe rám nézett és azt mondta: „Menj, nézd meg magad a tükörben!” Kézen fogott, bevitt a fürdőszobába és segített megtisztítani a ruhámat.

Mindig követtem, ahová csak tudtam. Mindig mögötte men-

édesanyját szerette. Erről szeretnék megosztani egy történetet. Nemrég találkoztam egy amerikai zsidó vezetővel, aki megkérdezte, hogy véleményem szerint miért övezi akkora általános tisztelet a Rebbét. Az alábbi történetet meséltem el neki a Rebbéről és az édesanyjáról, hogy megértse, miért is olyan különleges a Rebbe.

Amikor már New Yorkban

Az interjú 2009 januárjában készült Hirschel Chitrik rabbival

tem. Mivel mindig követtem mindenhol, alkalmam nyílt alaposan megfigyelni. Lestem minden mozdulatát. Megfigyeltem, hogy a napjait kétórás egységekre osztotta fel. Kér órán keresztül Tórát tanult, majd két órán át Talmudot, azután két órát Tánját és így tovább. Ha valami történt, és kimaradt valamelyik programpontra, akkor éjjel pótolta, az alvás rovására. Úgy vettem észre, hogy legfeljebb három-négy órát aludt egy éjszaka. Próbáltam utánozni, de nem ment. Ez volt az az időszak, amikor a hű követőjévé, a haszidjává váltam, bár még nem is volt Rebbe, és fogalmam sem volt arról, hogy egyszer az válik belőle.

A legjobban az fogott meg velem kapcsolatban, ahogy az

laktam, gyakran meglátogattam Chana rebbecent. Nagyon jól beszélt oroszul, és szeretett is ezen a nyelven kommunikálni, ahogy én is. Minden alkalommal egy fél órát töltöttem nála. Gyakran előfordult, hogy a Rebbe nyitott ajtót, amikor megérkeztem, mert minden nap meglátogatta az édesanyját. Amikor ő fogadott, mindig megköszönte, hogy eljöttem és időt töltök a rebbecennel. Ezután mindig távozott, de furcsa módon. Mielőtt elhagyta volna a szobát, mindig tett valamit: elrendezte a székeket, megigazította a kápet a falon, vagy valami hasonlót. Sokszor tapasztaltam ezt, és nem tudtam mire vélni.

A rebbecen látta, hogy a fiát figyelem, és így szólt: „Látom, érdekel, hogy mit csinál. Nem

mindenki ilyen jó megfigyelő. Elmondom, miről van szó... Mióta bár micva volt, még soha sem fordított nekem hátat. Azóta nem láttam a hátát. Azt hiszi, én nem tudom, hogy mit csinál, de nagyon is tudom...”

Ekkor értettem meg, hogy az édesanyja irányába tanúsított szeretete és tisztelete miatt mindig oldalvást lépett ki a szobából, de igyekezett ezt palástolni. Úgy tett, mintha a bútorokat rendezgetné, csak hogy ne kelljen hátat fordítani az édesanyjának.

Amikor befejeztem a történetet, megkérdeztem az említett zsidó vezetőtől, hogy ő képes lenne-e ilyesmire. Így felelt: „Nem hiszem. Különösen nem már bár micva kortól”.

És mégis, a rebbecen éppen erről számolt be. A fia 13 éves korától nem fordított neki hátat. Olyan erősen kontrollálta magát, olyan tudatosan viselkedett, hogy az édesanyja iránti tisztelet mindig a szeme előtt lebegett. Azt is a saját szememmel láttam, ahogy minden alkalommal, amikor eljött, kikísérte őt a központi Chábád zsinagógából. Mindig karon fogta, és levezette a lépcsőn az utcára. Ott az asszonyok vették át és kísérték haza. A Rebbe azután a tekintetével követte egészen addig, amíg be nem fordult az utcáron. Nagyon megható látvány volt. Élő példája volt annak, ahogy egy fiúnak tiszteletet kell mutatnia az édesanyja felé.

Hirshel Chitrik rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Kóser konyha Céklalevél-saláta

Párve, glutén- és tojásmentes

A salátához:

*Egy marék cékalevél
½ kígyóuborka vékonyra
szeletelve
½ fej hagyma apróra
kockázva
1 répa durvára reszelve
1 ek. szezámmag (elhagyható)*

Az öntethez:

*1 ek. dijoni mustár
1 kk. extra szűz olívaolaj
½ kk. frissen facsart citromlé
Só, bors, őrölt koriander
ízlés szerint*

A céklalevelet felhasználás előtt mossuk meg, és ellenőrizzük, hogy nem bogaras-e. Megmossuk és feldaraboljuk/lereszljük a salátához való zöldségeket, majd táliba tesszük őket. Az öntet hozzávalóit egy kis tálkában simára keverjük. A kikevert öntetet a zöldségekre borítjuk, és alaposan összekeverjük. Egy evőkanál szezám-maggal tehetjük kalciumban gazdaggá a salátánkat.

A mustár kóserági pecsétet igényel. Arra is figyeljünk, hogy mivel háláchikus szempontból „erős” hozzávalókat használunk fel (citromlé és hagyma), az elkészült saláta, bár párve, mégsem fogyasztható bármihez, ha húsos edényekben készítettük, akkor csak húsos étellel ehetjük együtt, ha pedig teljesben, akkor csak tejjessel.

Céklalevelet a konyhaablakban nevelhetünk: a cékla levágott felső részét kis vízbe tesszük, és néhány napon belül szép leveket hoz.

A rabbi válaszol

Miért ne utazzunk pénteken?

A repülő a „senkiföldjén keresztül” száll be a sábeszbe

A *Sulchán áruach* (OC 249:1., *Mágén Avrahám* 1., *Misná brurá* 3.) nem javasolja, hogy pénteken hosszú útra induljunk, nehogy egy váratlan fennakadás miatt szombatot szegjünk, vagy ne legyen megfelelő ellátásunk szombatra (*Kcot hásulchán* 69. bádé *hásulchán* 5.). Az egyik kommentár szerint „közismert, hogy a sátán mindenféle akadályokat tesz” a pénteken utazó útjába (*Áruach hásulchán* 249:3. végén).

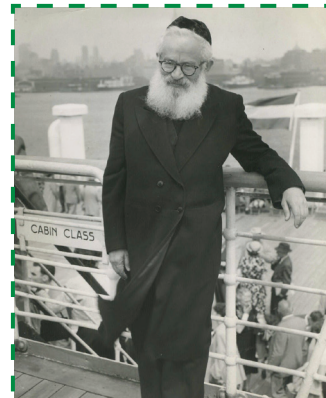
Múlt héten a saját bőrömön tapasztaltam meg mindezt. New Yorkba készültünk a feleségemmel Gitty lányunk eljegyzésére. Mivel szerettük volna a közösségünkkel tölteni a Purimot, kénytelenek voltunk péntekre halasztani az utazást. A tervek szerint a sábeszt édesanyámnál töltöttünk volna Gitty-vel együtt.

Az időjárás körülményeket figyelembe véve Párizson keresztül utaztunk és gondoskodtunk róla, hogy ott is legyen szállásunk, ha elakadnánk. Azonban gond nélkül eljutottunk New Yorkig, ahol azonban a gépünk nem tudott a hóvihár miatt leszállni. Tájékoztattak bennünket, hogy Detroitba irányítanak bennünket. Mivel ott él a feleségem egy unokatestvére, nem aggódtunk a változás miatt. Csakhogy kiderült: Detroitban nem engednek bennünket kiszállni, a gépen ülve kell majd megvárnunk a vihar elültét, hogy New Yorkba repülhessünk.

Hamar kiderült, hogy összesen nyolc szombattartó zsidó utazik a gépen (azonnal whatsapp csoportot is alakítottunk az információáramlás

megkönnyítése érdekében...), és engem kértek fel, hogy rabbi-ként képviseljem a csoportunkat.

Rögtön eszembe jutott feleségem anyai nagyszüleinek, a Steinmetz családnak az esete, akik Debrecenből Budapestre menekültek, ahol bujkálva el-

**Yitzhak Halevi Hercog,
Izrael főrabija**

ték túl a háborút, majd Bécsen keresztül az USA-ba emigráltak 1952 elején. A hajójukon utazott az akkori izraeli főrabbi, Yitzhak Halevi Herzog (1888–1959). (A hajó másik híres utasa Winston Churchill volt.) A hajó pont sábeszkor kötött ki New Yorkban. Csakhogy, háláchikusan olyan volt ez számukra, mintha több mint 960 méternyire elhagyták volna szombaton a városukat, amely esetben nem szabad tovább menniük (SA uo. 405:1.). Így nem tehetek mást, minthogy a hajón Herzog főrabbi gyönyörű szép lakrészén üldögélve várták ki a szombat végét.

Először úgy tűnt ez alapján, hogy mi sem fogunk tudni leszállni a gépről, ha New Yorkba már sábeszkor érkezünk (a személyzet közölte, hogy akkor a

rendőrség fog kötelezni minket a gép elhagyására), de szerencsére eszembe jutott, hogy különbség van a hajó és a repülő között, hisz ha a repülő már sábesz bejövetele előtt a levegőben, a „senki földjén” utazik, akkor ha egy lakott területen landol, az egész városban lehet bármennyit sétálnia az utasoknak (*Nötivot sábat* 45:15., lásd még *Émek hatsuvá* responsum 7:26.). Eközben kiderült az is, hogy New Yorkban van olyan szervezet, mely kóser ételt juttat azoknak, akik sábeszre a reptéren ragadnak, így értesítettük őket, és azt is ellenőriztük, hogy 3,5 óra alatt el tudnánk sétálni édesanyámhoz a reptérről.

Ezzel párhuzamosan Detroitban is felkészültek a fogadásunkra. Leszállás után a pilótafülkébe hívtak, ahol a légitársaság képviselőivel és a pilótával egyeztettem, akik mind nagyon segítőkészek voltak. Meglepő módon a sábeszi törvényeket ismerték, és nekem csak a sábesz bejövetelének New York-i és detroit-i idejét kellett megmondanom, és hamar nyilvánvalóvá vált, hogy – mivel New Yorkba indulunk egyelőre nem biztonságos – az egyetlen megoldás, ha mégis mindenki leszáll a gépről és a szombattartó utasok a városban maradnak. Az utasok is megértők voltak – egyikük elmesélte nekem, hogy hét évig segített szombatonként egy zsidó családnak, így aztán teljesen megérti, hogy ez a helyes megoldás.

Így is történt, és a detroit-i lubavicsi közösségnek hála, nagyon szép, tartalmas sábeszt töltöttünk a városban.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

